

אין מבקרין את חולי העין, משום שהדיבור קשה לחולי זה. אבל את מי שחלצתו חמה — מבקרין, שהרי הדיבור מועיל לו.

אמר רבא: האי אישתא [החוס], אי לא דפרוונקא [שליח] דמלאכא דמותא, מעלי כחזרא לדיקלי [כמו ההוצין שסביב הדקל, ששומרים אותו מפני בהמות וחיות] שהוא בא חד לתלתין יומין [פעם בשלשים יום], וכי תירייקי לגופא [וכמו מרקחת לגוף].

רב נחמן בר יצחק אמר: לא היא — ולא תירייקה. כלומר, איני רוצה לא את החוס, ולא את תועלתו לגוף.

אמר רבה בר יונתן אמר רב יחזאל: ערסן יפה לחולה לרפואתו.

מאי ערסן?

אמר רב יונתן: חושלא דשערי עתיקתא [שעורים קלופים ישנים] דריש נפוא [של גפה ראשונה].

אמר אביי: בעיין בישולא בעין בישרא דתורא [צריכים הם בישול רב, כמו בשר השור].

רב יוסף אמר: סמידי [סולת] דשערי עתיקתא דריש נפוא.

אמר אביי: בעיין בישולא כבשרא דתורא.

אמר רבי יוחנן: בורדס [היא תיבה אחת כשתי תיבות: "בור דס", והוא חולי של דם המקלח מלמטה] — אין מבקרים אדם החולה בחולי זה, משום שפעמים שהוא

צריך לנקביו, ומצערין אותו.

ואין מזכירין שמו לומר: פלוני חולה חולי בורדס, משום שאין זו לשון נקיה⁽¹⁴²⁾.

מאי טעמא?

אמר רב אלעזר: מפני שהוא כמעייין הנובע.

ואמר רב אלעזר: למה נקרא שמו בורדס — מפני שהוא כמעייין הנובע.

שנינו במשנתנו: ומרפאהו רפואת הנפש כו'.¹⁴³

היכי קתני? מה הכוונה ב"רפואת הנפש" ו"רפואת ממון?"

אילימא דרפואת נפש — היינו שמרפאו בחנב, ורפואת ממון היינו שמרפאו בשכר [ו"נפש" — היינו רצון, כמו: "אם יש את נפשכם לקבור את מתי וגו'" האמור באברהם. כלומר, שמרפאהו ברצון לבו, ולא תמורת שכר], ומשנתנו מדברת כשנכסי החולה אסורים על הרופא, ולכן דווקא בחינם מותר לו לרפאותו, אבל בשכר אסור, שהרי החולה מהנהו —

אם כן, ליתני הכי במשנה: "מרפאהו בחנב, אבל לא בשכר", ולמה נקטה המשנה לשון רפואת הנפש ורפואת ממון?

אלא, משנתנו מדברת כשנכסי הרופא אסורין על החולה, ורפואת נפש — היינו רפואת גופו, ומותר לו לרפאותו, משום שלא מן הכל זוכה האדם להתרפא.⁽¹⁴³⁾

143. כך כתב הר"ן ותוס'. והרא"ש כתב להיפך, שאינו נוטל שכר, ומצוה קעביד.

142. כך כתב הר"ן. והתוס' כתבו דהיינו לפי שהחולה מתבייש כשמזכירין אותו.